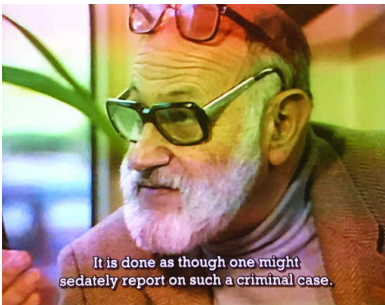

A (De)quantification of the self, Jan Steenman, 2016.

Foto Sander van Wettum / TENT Rotterdam

Catch Phrases - Catch Images A Conversation with Vilém Flusser.

Foto West Den Haag

Illustratie vrij naar Otto Dix' Portret van journalist Sylvia von Harden, 1926

Jeanne Prisser bericht over wat zich afspeelt in de voorhoede van de beeldende kunst. Deze week: aan de vloer genageld in De Kunsthal en het glibberige pad van de bewondering.

JEANNE PRISSER

8 april, Rotterdam

Even leek het alsof ik de opening van de expositie in TENT helemaal niet zou bereiken. Twee uur lang

doolde ik langs de outsiderkunst in The Museum of Everything in de Kunsthal. Geen straf met al die maffe en vaak ook koddige kunstwerken, maar toen ik naar een sigaret en frisse lucht snakte (ja, die verlangens kunnen prima tegelijkertijd opspelen), vond ik de uitgang niet. Dat was de schuld van de tekstbordjes. Ik citeer hierbij de beschrijving over een kunstenaar: 'Tweekleurige buurman van de beroemde Howard Finster die zichzelf in zijn patriottische boerderij dagelijks voorzag van elektroshock-sekstherapie'. Deze absurdistische woordenbrij hield me aan de vloer genageld.

Eindelijk buiten, het Museumpark doorkruisend, bekeek ik het persbericht van TENT. '(De)quantify me!' zou straks openen: een driedaagse show (van 8 t/m 10 april) van een selectie studenten van de Willem de Kooning Academie (Rotterdam) en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (Den Haag). Zij hadden zich in opdracht van TENT verdiept in de kunstwerken van de expositie Spending Quality Time With My Quantified Self. Het ging allemaal over de 'integratie van digitale techniek in ons dagelijks leven', een euvel dat ik gelukkig niet ken. Ik bereidde me voor op een generatiekloofoverschrijdend leedvermaak.

Iets na vieren (aanvangstijd), betrad ik de tentoonstellingsruimte. Om slechts een handjevol studenten te treffen, stuk voor stuk gehurkt bij een monitor die niet werkte of bij een snoer dat vastgeplakt moest worden. De barman bood alvast een glas wijn. Ik bekeek een weegschaal met een camera en televisie erbij. Ik stapte erop. Geen verrassingen. Ik stapte eraf. Zo'n simpel idee (letterlijk: het intiemste kwantificeerbare zelf) kon ik wel waarderen. Student/maker Jan Steenman ging die opnamen op een online platform zetten, las ik.

Vervolgens nam ik plaats op

kussens met uitzicht op een beeldscherm. Dit kunstwerk heette Sorry Mom :/ en bleek de weergave van een gesprek tussen vrienden die elkaar schrijven nadat ze een paar keer beschonken in bed zijn beland. Dat leidt tot pijnlijke ontboezemingen als: 'Ik zie jou eigenlijk niet als seksueel, meer als one of the guys.' En het verwachtingsvolle: 'Denk je dat we ooit seks zullen hebben als we niet totaal dronken zijn?' De kunstenaar (Filomila, noemt ze zich) kwam erbij staan om aan haar medestudenten te wijzen welke tekst van haar was. Die verwachte generatiekloof voelde ik niet. Een voyeur voelde ik me wel, daar heb ik vaker last van. Bij outsiderkunst en bij studentenkunst speelt het soms heviger op.

9 april, Den Haag

U weet: wat kunst betreft, is bewonderen een must. Stuiteren, zweten, met consumptie spreken en gesticuleren horen erbij, groots en meeslepend moet het zijn en anders hebben ze bij de talkshowredactie daar wel een pilletje voor. Zo niet dan wordt het, o gruwel, sáái.

Maar goed bewonderen is ook een kunst. Een glibberig pad, een uiterst intieme aangelegenheid soms, waarbij de bewonderaar zich overgeeft. 'Er is onschuld in bewondering', zei Friedrich Nietzsche, die ik niet bewonder maar wel gelijk geef.

Ik zag twee voorbeelden in Den Haag. Kunstenaar Dunja Herzog bracht in kunstinstanting 1646 een ode aan Susanne Wenger (1915-2009), een Oostenrijkse beeldhouwster die in de jaren veertig naar Nigeria emigreerde en daar een Yoruba-priesteres werd. Wengers sculpturen staan op de UNESCO werelderfgoedlijst. Denk: excentriek geklede blanke dame,

modernistische betonnen beelden tussen de lianen, een leven buiten de gebaande paden - googelt u maar eens even rustig want in 1646 ontbreekt veel essentiële informatie. Wel lagen er twee prachtige schetsboeken van haar met driftige tekeningen in arabesken en met Duits/Engelse poëzie. Prachtig en bezeten, de outsider in Susanne Wenger was nooit ver weg.

Jammer dat Dunja Herzog een bewonderaarsfout beging; zij had in de tweede ruimte een Wenger-achtig werk willen maken. Haar jungle van papiermaché-lianen met daarin antennes en gekleurde lampjes, oogde een beetje armetierig en vergezocht. Probeer niet in het object van uw bewondering te incarneren, dat gaat zelden goed.

Voorbeeld twee was een rijke, museale expositie in galerie West over de Tsjechisch-Braziliaanse mediafilosoof Vilém Flusser. Zijn gedachtengoed is te ingewikkeld voor een hapklare soundbite dus dat laat ik even liggen (behalve die grappige voorspelling uit de jaren tachtig over 'het toekomstige gebruik van video voor academische en filosofische doeleinden!'). Maar ik had dagen door kunnen brengen in dit studiecentrum annex beeldbank, al snuffelend in de ban kunnen raken van die grappige, welbespraakte, kwikzilverachtige Flusser, die weetjes en wijsheden over beeld en beeldgebruik uit zijn mouw schudde - als hij die al aanhad, want ik zag hem ook een lezing improviseren in zijn achtertuin: blootsvoets, pijprokend, in blote bast.

Het kleine West weet hoe je grondig en radicaal bewonderen moet. Het ging zo ver dat de receptioniste haar bureau had moeten opgeven voor een uitstalling van Flussers publicaties en nu op een kussen op de grond haar werk zat te doen. Radicaal, ja: hier werd een rug voor de kunst geofferd.

INFO

The Word for World Is Forest, Dunja Herzog. Artist-run project space 1646, Den Haag, t/m 8/5.

Without Firm Ground, Vilém Flusser and the arts, West Den Haag, t/m 7/5.